

Mors mentale helbred har konsekvenser for unge

Mors mentale helbred har betydning for et ungt menneskes start på voksenlivet. Det viser et nyt studie fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed.

Studiet undersøger betydningen af at opleve mors mentale helbredsproblemer på forskellige tidspunkter under opvæksten. Resultaterne viser, at mors mentale helbredsproblemer hænger sammen med en forøget risiko hos unge i alderen 16-19 år for senere at blive udsatte, selv at udvikle mentale problemer og for at begå kriminalitet. Som illustreret i nedenstående figur er denne forøgede risiko en anelse større for de 16-19-årige, end hvis disse problemer opleves i den tidlige barndom, dvs. i førskolealderen.

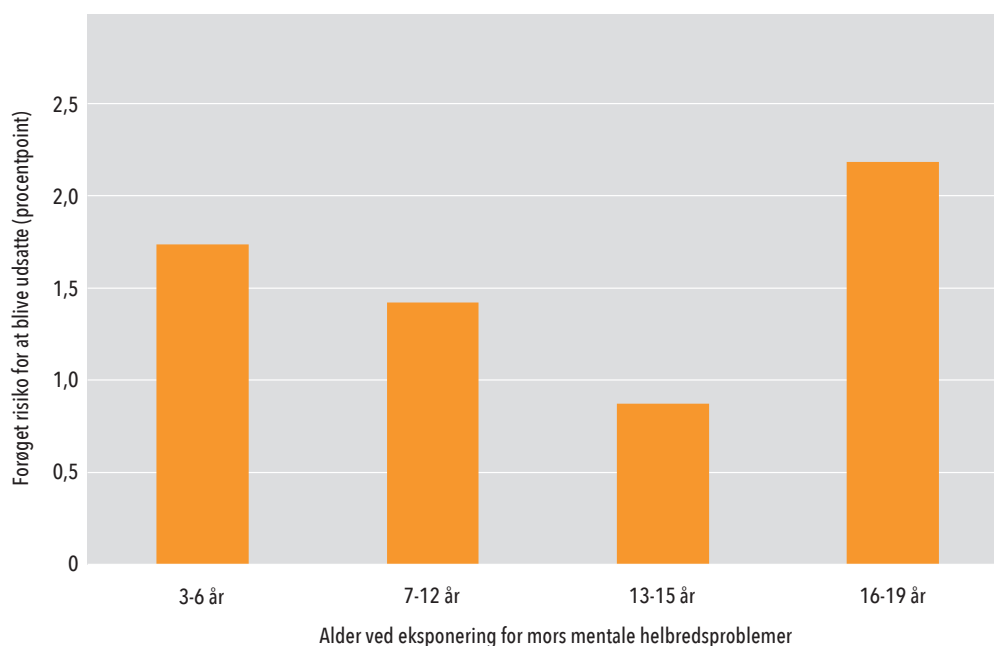
I en tid, hvor der er stor fokus på tidlig indsats, og hermed også på konsekvenserne af at blive udsat for dårlige

opvækstvilkår i den tidlige barndom – f.eks. i form af følgerne af mors mentale helbredsproblemer – er resultatet et vigtigt bidrag til at forstå, at ikke kun de første år i livet er vigtige for, hvor godt man klarer sig sidenhen.

Hvorfor har mors mentale helbred betydning for, hvor godt man klarer sig?

Der er en række mulige forklaringer på sammenhængen mellem det at blive udsat for mors mentale problemer, og hvor godt man klarer sig sidenhen. For det første kan sammenhængen skyldes, at mor og barn deler arv og miljø, og at begge derfor på samme vis disponeres for at udvikle mentale helbredsproblemer, blive udsatte og påbegynde en kriminel løbebane. Her er morens problemer ikke årsagen til barnets problemer, det er snarere

Figur 1. Sammenhæng mellem risikoen for at blive udsatte som 20-årig og eksponering for mors mentale helbredsproblemer på forskellige tidspunkter under opvæksten

Kilde: ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed på baggrund af data fra Danmarks Statistik

deres fælles bagage, som skaber sammenhængen. For det andet kan sammenhængen skyldes, at mødre med mentale helbredsproblemer har færre personlige og materielle ressourcer til at varetage forældreopgaven, ligesom vi også ved, at mentale helbredsproblemer har en tendens til at ”smitte”, f.eks. fra mor til barn. Her er morens problemer den direkte årsag til de problemer, vi ser hos den unge. For det tredje kan sammenhængen afspejle en omvendt årsagssammenhæng, hvor moren udvikler mentale problemer som følge af de problemer, hendes barn står overfor.

I studiet er det undersøgt, om der er tale om den ene eller den anden forklaring, og resultaterne peger i retning af, at morens mentale helbredsproblemer er den direkte årsag til de problemer, som den unge oplever, især blandt særligt udsatte grupper af unge.

Hvorfor har alder en betydning?

Det er ikke overraskende, at børn af mødre med mentale helbredsproblemer selv er i risiko for at udvikle forskellige problemer. Det overraskende er, at morens mentale helbred har betydning i ungdomsårene, og at betydningen ser ud til at være på niveau med, hvad vi ser i den tidlige barndom. Men når forældreressourcer i ungdommen kan have så stor en betydning, kan det skyldes forskellige forhold. For det første er ungdommen jo en periode kendetegnet ved mange forandringer, ændrede forventninger og krav. Det er her, man går fra at være en mindreårig i sine forældres hjem til at blive et voksent menneske - juridisk betragtet – med pligter og rettigheder, ofte i eget hjem. Denne forandring er blandt de største, mennesket gennemgår i løbet af livet, og ikke blot egne ressourcer og færdigheder, men også ressourcer, støtte og opbakning i ens umiddelbare netværk – og herunder hos ens forældre – er af afgørende betydning.

For det andet er der også meget, der tyder på, at hjernen gennemgår en rivende udvikling i ungdomsårene, og når hjernen udvikler sig, er den særligt modtagelig overfor positive og negative oplevelser i den forstand, at disse oplevelser ”sætter” sig som varige strukturer i hjernen. Hermed vil langtidsvirkningerne af at blive udsat for en negativ påvirkning, f.eks. i form af manglende ressourcer fra en mor med mentale problemer, afhænge af, hvornår i livsforløbet denne påvirkning finder sted, og altså om den finder sted på et tidspunkt, hvor hjernen i særlig grad er under udvikling. Ungdomsårene, såvel som de første leveår, udgør et sådant særligt sensitivt tidspunkt, og det er forklaringen på, at påvirkninger, der finder sted i ungdomsårene, kan have betydning på linje med påvirkninger, der finder sted i de første leveår.

Relevans?

Vi har god grund til at interessere os for ikke blot betydningen af mors mentale helbred, men også betydningen af barnets alder, når det udsættes for mors mentale helbredsproblemer eller lignende typer af problemer i opvæksten. For det første er det af afgørende betydning, at vi ved, hvornår denne type problemer i opvæksten er særligt skadelige, fordi det kan hjælpe os med at prioritere indsatsen overfor grupper, der har været udsatte på forskellige tidspunkter i barndommen. For det andet rummer denne viden om de særligt følsomme perioder i hjernens udvikling og om, at også ungdomsårene er en sensitiv periode, det positive budskab, at man her kan sætte ind for at modvirke betydningen af tidligere negative hændelser. Forhåbentligt vil dette budskab inspirere og styrke indsatsen overfor sårbare og udsatte unge, fordi det fortæller os, at løbet ikke er kørt, blot fordi man kom skævt fra start i livet.

Undersøgelsens publicering:

Signe Hald Andersen (2019). *Maternal mental health and child outcomes: Evidence from a natural experiment.*

Study paper nr. 141. ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed..

Nyt fra ROCKWOOL Fondens Forskningsenhed. (ISSN 1396-1217) udgives for at informere offentligheden om resultaterne af den løbende forskning i enheden.

Nyhedsbrevet er ikke ophavsretligt beskyttet og må frit citeres eller kopieres med fornøden kildeangivelse.

Du kan se andre udgivelser fra forskningsenheden på: www.rockwoolfonden.dk/forside/forskning